

JANERIK LARSSON om

Thatcher

Spökskrivare. Det är knappast ett ord som ger särskilt positiva reaktioner. Det låter en smula suspekt, helt enkelt. Men bakom nästan alla stora politiker har det funnits en spökskrivare med bred kunskap och stor förmåga att finna det rätta tonfallet, den rätta stilen.

Jag minns hur imponerad jag var av Robert Lindsey, spökskrivaren, när jag läste Ronald Reagans självbiografi "An American Life" (1990).

Robert Harris är Margaret Thatchers spökskrivare. Hans förmåga att återskapa hennes tonfall, hennes sätt att angripa frågor är imponerande. Thatchers senaste bok, "Statecraft – Strategies for a changing world" (HarperCollins, 2002) kan också läsas med det perspektivet. Jag skulle tro att det är ganska många i denna tidskrifts läsekrets som kan njuta av ett sådant lysande hantverk!

NÄR BOKEN KOM UT i England blev reaktionen stark. Somliga tyckte att Thatcher som alltid var en nyttig sanningssägare och att de båda kapitlen som all diskussion kom att handla om (Eus utveckling och varför Storbritannien ska dra sig ur EU) var sanningens ord. Men de flesta kommentatorer i elitmedierna tävlade om att stapla okvädingsord över "Statecraft".

Boken handlar om så mycket annat. Om det kalla krigets slut, om Ryssland, om Kina, om terrorism, om mänskliga rättigheter, om Balkankrigen med mera.

Hon är orädd i sina rekommendationer. USA bör, skriver hon, stärka det asiatiska modlandet Taiwan genom att sälja modern missilförsvarsteknologi till örepubliken. Hon hyllar Taiwans övergång till demokrati. När Lee Teng-Hui valdes till president 1989 var det "första gången på fem tusen år som en kinesisk ledare valdes av folket".

Hennes uppgörelse med det ofta missbrukade begreppet "mänskliga rättigheter" är verkligt läsvärd.

HENNES UPPGÖRELSE med EU är utan misskund. För det första är hennes mistro mot Tyskland monumental. Att Tyskland återförenades anser hon fortsatt vara en stor olycka, ett historiskt missöde som hon försökte stoppa. Hon anser att Europa (och då inkluderas inte Storbritannien) inte går att reforme-

ra, varför de brittiska relationerna till EU bör vara så begränsade som möjligt.

Hon ångrar djupt sitt eget engagemang för den inre marknaden. Följden av denna framstöt har blivit mer EU-centralistisk makt och en ohygglig massa regleringar som skapar och kommer att skapa hinder för ekonomisk tillväxt.

SJÄLVA BEGREPPET EUROPA är en bluff, säger hon och citerar Bismarck som ska ha tyckt sammalunda. Det går inte att skapa ett federalt Europa eftersom språkklyftorna omöjliggör en europeisk demokratisk diskussion.

Hennes aversion mot den europeiska "sociala modellen" (som alltid ställs i kontrast till den amerikanska marknadsmodellen) är utan misskund. EU pendlar alltid mellan fransk etatism och tysk korporatism, menar hon och slår fast att fasthållandet vid den gamla modellen innebär högre arbetslöshet, mindre välstånd. På 30 år har USA skapat 50 miljoner nya jobb, EU bara 5 miljoner.

Hennes bild av Storbritannien som en stormakt – mäktigare och starkare än något annat EU-land – och hennes dyrkan av USA (boken är tillägnad Ronald Reagan) gör henne tveklöst till en ganska udda profil även i brittisk samhällsdebatt.

Men hennes röst är stark.

Många lyssnar.

Jag tror inte att det blir någon EMU-folkomröstning i Storbritannien före nästa parlamentsval (som torde komma 2005 eller 2006). Ett av skälen är att det finns så stort gehör för det tänkande som Thatcher står för. Att hon nu dragit sig tillbaka från det offentliga livet på grund av hälsoproblem innebär tveklöst att EU-vännerna i landet får det betydligt lättare framöver.

Janerik Larsson (janerik.larsson@kreab.com) är konsult på Kreab.

